

Kansalliskirjaston johtokunnan kokous

Aika Perjantai 9.11.2018 klo 13.00 – 16.00.

Paikka Kansalliskirjasto, Fabianian neuvotteluhuone, 2. kerros
(Yliopistonkatu 1, kello 13.15 asti, sen jälkeen Unioninkatu 36 kautta)

Kutsu on lähetetty myös varajäsenille. Jäsentä, joka ei osallistu kokoukseen, pyydetään ilmoittamaan varajäsenelle. Mikäli varajäsenkään ei pääse kokoukseen, pyydetään esteestä ilmoittamaan sihteerille.

Kutsutut

Puheenjohtaja, vararehtori Hanna Snellman (050 502 7018)
Sihteerä, palvelukoordinaattori Maija Väättämöinen (050 4160564)

Jäsenet:

opetusneuvos Juha Haataja (~~Leena Aaltonen~~)
tieto- ja julkaisupalveluiden johtaja Hanna Lahtinen (~~Teemu Makkonen~~)
kirjastopalvelujohtaja Jouni Pääkkölä (~~Mikko Paajala~~)
kirjastonjohtaja Minna Niemi-Grundström (~~Kimmo Tuominen~~) (poistui 9 § aikana)
kirjastonjohtaja Cecilia af Forselles (~~Kirsi Yläne~~) (poistui 8 § ajaksi)
dekaani Pia Letto-Vanamo (~~Tuula Sakaranaho~~) (poistui 8 § aikana)
professori Mikko Tolonen (~~Ulla-Maija Seppälä~~)
tietojärjestelmäasiantuntija Tarja Mäkinen (~~Jukka Kervinen~~)
~~opiskelija Tero Poutala (Tia Niemelä)~~
kaupunginjohtaja Timo Halonen (~~Ari Liikanen~~)
~~kirjailija Sirpa Kähkönen (Samu Nyström)~~
kehityspäällikkö Kimmo Koivunen (~~Mikael Laakso~~)

Esittelijät/asiantuntijat:

ylikirjastonhoitaja (ma.) Liisa Savolainen
palvelujohtaja Kristiina Hormia-Poutanen
palvelujohtaja Johanna Lilja (poistui 8 § ajaksi)
HR-päällikkö Katja Riikola
kehittämispäällikkö Erkki Tolonen
hallintopäällikkö Anne-Mari Sund

1 §

Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Hanna Snellman avasi kokouksen klo 13.02.

2 §

Kokouksen päätösvaltaisuuden toteaminen

Helsingin yliopiston johtosäännön 17 § mukaan hallintoelin on päätösvaltainen, kun vähintään puolet jäsenistä, kokouksen puheenjohtaja mukaan luettuna, on läsnä.

Päätös: Kokous todetaan päätösvaltaiseksi.

3 §

Kokouksen esityslistan hyväksyminen

Helsingin yliopiston johtosäännön 16 § mukaan kokouksessa käsiteltävät asiat on mainittava kokouskutsussa. Hallintoelin voi läsnä olevien jäsenten yksimielisellä päätöksellä ottaa käsiteltäväksi kiireellisen asian, jota ei ole kokouskutsussa mainittu.

Esitys: Hyväksytään esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös: Esityslista hyväksyttiin.

4 §

Kokouksen pöytäkirjan tarkistaminen

Esitys: Valitaan pöytäkirjantarkastajiksi Kimmo Koivunen ja Hanna Lahtinen.

Päätös: Valittiin pöytäkirjantarkastajiksi Kimmo Koivunen ja Hanna Lahtinen.

ILMOITUSASIAT

5 §

Ajankohtaisia asioita

- Ylikirjastonhoitaja Kai Ekholmin muotokuvan julkistustilaisuus järjestetään torstaina 15.11.2018 klo 12–14 Kansalliskirjaston Kupolialissa (Unioninkatu 36, Helsinki) / Liisa Savolainen
- Terveiset Viron Kansalliskirjaston 100-vuotisseminaarista / Liisa Savolainen
- WIDE – Open Source Science järjestettiin 26.-28.10.2018 yhteistyössä CSC – Tieteen tietotekniikan keskuksen, Kansalliskirjaston, Helsingin yliopiston tietotekniikkapalveluiden ja Helsinki Think Companyn kanssa. Uutinen: <https://www.kansalliskirjasto.fi/fi/uutiset/politiikan-kristallipallo-ja-selainlaajennos-tiedon-etsimiseen-haastekilpailussa-luotiin> / Kristiina Hormia-Poutanen
- Koha-kirjastojärjestelmähankkeen kuulumiset / Kristiina Hormia-Poutanen
 - Hämeen ammattikorkeakoulu järjesti "Avoimuuden tiellä tulevaisuuteen: Avoimen lähdekoodin Kohan käyttöönotto korkeakoulukirjastossa" -seminaarin 31.10.2018

Esitys: Merkitään tiedoksi ajankohtaiset asiat.

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

PÄÄTÖSASIAT

6 §

Digitaalisten ihmistieteiden neuvottelukunnan nimittäminen vuosille 2019 – 2020 (Johanna Lilja, LIITE 1)

Kansalliskirjastolla on kaksi tutkijoista koostuvaa neuvottelukuntaa: Humanististen tieteiden ja Slaavilaisen kirjaston neuvottelukunta. Neuvottelukunnat tukevat Kansalliskirjastoa sen työssä ottaen kantaa hankintapolitiikkaan ja muihin linjauksiin sekä palveluihin. Kuluneen vuoden aikana on havaittu, että aineiston digitointi ja digitoidusta aineistosta tuotetun datan käyttöön saattaminen vaatii aiempaa monipuolisempia verkostoja ja näiden välistä koordinoitua. Siksi esitämme, että Kansalliskirjastolle perustettaisiin kolmas neuvottelukunta: digitaalisten ihmistieteiden neuvottelukunta.

Kansalliskirjasto digitoi pääasiassa suomalaisia julkaisuja perusrahoituksellaan ja osin myös ulkopuolisella rahoituksella. Digitoitu aineisto muodostaa merkittävän datavarannon, jonka tarjoamiseksi tutkimuskäyttöön on kehitettävä uudenlaisia palveluja. Palvelun kohderyhmänä ovat erityisesti humanististen ja yhteiskuntatieteellisten alojen tutkijat.

Digitaalisten aineistojen tutkimuskäyttö on monia eri tahoja yhteen sitova prosessi. Yhtäällä aineistojen käyttöön vaikuttavat tutkimusrahoittajien asettamat avoimen tieteen vaatimukset, jotka koskevat muun muassa datan tallentamista ja sen jatkokäyttöä. Toisaalla aineistojen tuottamista, tallentamista, jakamista ja datan hyödyntämistä ohjaa lainsäädäntö. Tekijänoikeudet ja niistä sopiminen

luo kaikille toimijoille omat reunaehdonsa. Lisäksi data- ja tutkimuspalveluita tarjoavien toimijoiden tekniset ratkaisut muodostavat monimuotoisen verkoston, jossa datan ja tutkijan odotetaan liikkuvan esteettä.

Ehdottamaamme digitaalisten ihmistieteitten neuvottelukuntaan kuuluisi tutkijoiden lisäksi myös organisaatioiden nimeämiä edustajia.

Neuvottelukunnan tehtävänä olisi:

- seurata Kansalliskirjaston digitaalisten ihmistieteiden politiikan toteutumista ja ottaa tarvittaessa kantaa politiikan linjauksiin
- kartoittaa tutkimuksen tarpeita suhteessa Kansalliskirjaston digitaalisiin aineistoihin
- varmistaa, että Kansalliskirjaston palvelut mahdollistavat avoimen tieteen mukaisen tutkimusprosessin
- arvioida Kansalliskirjaston datapalvelujen yhteentoimivuutta suhteessa digitaalisten ihmistieteitten menetelmiin
- keskustella työnjaosta neuvottelukuntaan kuuluvien organisaatioiden ja siten varmistaa, ettei päällekkäistä työtä synny
- koordinoita humanistis-yhteiskuntatieteellisten data-aineistojen tuotantoa Suomessa
- seurata ja arvioida tekijänoikeusjärjestöjen kanssa tehtyjä ratkaisuja datan käyttöön saattamisesta ja uudelleenkäytöstä
- seurata ajankohtaisia tutkimuskentän ilmiöitä ja informoida niistä Kansalliskirjaston asiantuntijoita

Neuvottelukunta kokoontuisi kaksi kertaa vuodessa Kansalliskirjaston kutsusta. Tässä ehdotetun neuvottelukunnan jäsenet olisivat mukana kuluvan strategiakauden loppuun, eli vuosina 2019–2020, jonka jälkeen se jatkaisi muiden neuvottelukuntien tavoin nelivuotiskausin vuodesta 2021 alkaen.

Ehdotus neuvottelukunnan kokoonpanoksi löytyy liitteestä 1.

Esitys: Nimitetään digitaalisten ihmistieteiden neuvottelukunta vuosille 2019 – 2020.

Päätös: Hyväksyttiin neuvottelukunnan nimittäminen. Neuvottelukunnan kokoonpanoa päätettiin täydentää TSV:n (Avoin tiede) ja Aalto-yliopiston (suurteholaskenta) edustajilla.

7 §

Kansalliskirjaston kulttuuriperintörahas- ton hoitokunnan kokoonpanon muutokset 2019 - 2022 (Liisa Savolainen)

Kansalliskirjaston kulttuuriperintörahas-
ton hoitokunta kuuluu Helsingin yliopiston rahastoihin itsenäisenä rahastona. Rahaston tarkoituksena on tukea Kansalliskirjastoa kirjaston toimialaan kuuluvan kulttuuriperintön säilyttämisessä rahoittamalla kulttuuriperintön digitointia, konservointia, tutkimus- ja julkaisutoimintaa sekä tunnetuksi tekemistä.

Rahaston varojen käytöstä päättää ja rahaston tarkoituksen toteuttamista seuraa Kansalliskirjaston kulttuuriperintörahas-
ton hoitokunta. Rahaston sääntöjen mukaisesti yliopiston Kvestori nimeää Kansalliskirjaston johtokunnan esityksestä rahaston hoitokuntaan 5-10 jäsentä, joista yhden puheenjohtajaksi. Hoitokunnan jäsenten toimikausi on neljä vuotta, kuitenkin niin, että kahden ensimmäisen toimintavuoden jälkeen tulee erovuoroon vähintään puolet jäsenistä.

Johtokunta on hyväksynyt nykyisen hoitokunnan kokoonpanon 16.2.2017.

Kansalliskirjaston kulttuuriperintörahas-
ton hoitokunta esittää johtokunnalle, ja edelleen yliopiston kvestorille hyväksyttäväksi, seuraavia jäseniä vuosien 2019 – 2020 hoitokunnan kokoonpanoksi, sääntöjen mukaiset erovuorot huomioon ottaen:

Yhteyspäällikkö Anne Ala-Pöllänen - 2022
Kvestori Marjo Berglund – 2020
FM Anu Karessuo -2022
KTM Pirjo Karppinen – sihteeri, asiamies – 2022
Professori Markku Löytönen - 2020
Professori Samu Niskanen – 2022
Professori Jussi Pakkasvirta – 2020
Apulaiskirjastonjohtaja Liisa Savolainen – 2020
Kansalliskirjaston ylikirjastonhoitaja N.N. - 2022

Esitys: Hyväksytään kulttuuriperintörahaston hoitokunnan kokoonpano yllä olevan mukaisesti ja toimitetaan esitys edelleen yliopiston kvestorille hyväksyttäväksi.

Päätös: Hyväksyttiin kulttuuriperintörahaston hoitokunnan kokoonpano esityksen mukaisesti.

KESKUSTELUASIAT

8 §

Kansalliskirjaston ylikirjastonhoitajan rekrytointi (Katja Riikola, LIITE 2)

Kansalliskirjaston ylikirjastonhoitajan tehtävä avattiin elokuussa 2018 edellisen ylikirjastonhoitajan jäätyä eläkkeelle. Valmisteluryhmä, jonka muodostivat vararehtori ja Kansalliskirjaston johtokunnan puheenjohtaja Hanna Snellman, professori Mikko Tolonen, Helsingin yliopiston kirjaston ylikirjastonhoitaja Kimmo Tuominen, kulttuuriasianneuvos Leena Aaltonen (OKM) ja henkilöstöpäällikkö Katja Riikola, arvioivat hakuasiakirjojen, haastatteluiden sekä soveltuvuusarvioinnin pohjalta kolme kärkihakijaa. Hakijoita ylikirjastonhoitajan tehtävään oli yhteensä yhdeksän kappaletta.

Esitys: Rekrytoinnin valmisteluryhmä esittää Kansalliskirjaston johtokunnalle kärkihakijan liitteen 2 perusteella. Helsingin yliopiston rehtori tekee päätöksen Kansalliskirjaston johtokunnan esityksestä.

Päätös: Johanna Lilja ja Cecilia af Forselles poistuivat asian käsittelyn ajaksi. Henkilöstöpäällikkö esitteli valinnan valmistelun, minkä jälkeen johtokunta keskusteli valinnasta. Johtokunta kutsui Cecilia af Forsellesin kuultavaksi. Johtokunta esittää Cecilia af Forsellesia ylikirjastonhoitajan tehtävään. Seuraavaksi Helsingin yliopiston henkilöstöjohtaja ja rehtori haastattelevat kärkihakijaa ja asia etenee rehtorin päätettäväksi.

9 §

Kansalliskirjaston riskien hallinta (Liisa Savolainen, LIITE 3-4)

Helsingin yliopiston riskien hallintaa ja seurantaa kehitetään ja sen myötä yliopiston tiedekunnat ja erilliset laitokset laativat toimintaansa liittyvät riskiarviot. Tavoitteena on tunnistaa keskeiset toimintaan kohdistuvat riskit, määrittellä hallintatoimenpiteet ja seuranta. Kirjaston riskianalyysi on valmisteltu kirjaston esimiesten ja suunnittelujohtajan toimesta. Riskien hallintaa on käsitelty kirjaston henkilöstökokouksessa sekä johtoryhmässä. Kirjastossa on tunnistettu seitsemän toimintaan liittyvää riskiä, joista neljä on arvioitu korkean tason riskeiksi.

Liitteenä Kansalliskirjastossa tunnistetut riskit ja niiden hallintatoimenpiteet (liite 3) ja esittelykooste (liite 4).

Esitys: Keskustellaan Kansalliskirjaston toimintaan liittyvistä riskeistä ja niiden hallintatoimenpiteistä.

Päätös: Riskianalyysi käsiteltiin ja riskeistä käytiin keskustelua. Kirjaston riskianalyysia päivitetään käydyn keskustelun pohjalta.

10 §

Kansalliskirjaston lippulaivapalvelut: Finna – Kirjastojen, arkistojen ja museoiden yhteinen palvelu (Erkki Tolonen, LIITE 5)

Finna on hakupalvelujen kokonaisuus, joka tuo Suomen museoiden, kirjastojen ja arkistojen aineistot kaikkien saataville. Finna kehittyy jatkuvasti ja korvaa vaihteittain suomalaisten kirjastojen, arkistojen ja museoiden asiakkaille suunnattuja verkkopalveluita. Finnassa on mukana yli 300 organisaatiota. Tällä hetkellä organisaatioiden mukaantulo jatkuu ja Finnan käyttäjämäärät kasvavat nopeasti.

Finna on syntynyt osana opetus- ja kulttuuriministeriön Kansallinen digitaalinen kirjasto -hanketta (2008–2017). Kansalliskirjasto on Finna-palvelun ylläpitäjä ja vastaa sen kehittämisestä ja yhteistyöverkoston rakentamisesta. Kehitys on avointa ja se perustuu avoimeen lähdekoodiin. Kehityksessä tehdään tiivistä yhteistyötä osallistuvien organisaatioiden kanssa ja sitä tehdään käyttäjien tarpeisiin.

Esitys: Esitellään Kansalliskirjaston Finna-palvelun tilanne johtokunnalle.

Päätös: Johtokunnalle esiteltiin Finna-palvelun tilanne; kehittämisen taustat, nykytilanne ja tulevat kehittämissuunnitelmat.

MUUT ASIAT

11 §

Johtokunnan seuraava kokous

Johtokunnan seuraavan kokouksen ajankohdaksi ehdotetaan 12.3.2019 klo 13.00 - 16.00. Kokouksessa käsitellään vuoden 2018 vuosiraportti ja tilinpäätös. Kokouspaikkana Kansalliskirjasto, Fabianian kokoushuone. Kokouksesta on toimitettu kalenterikutsu.

12 §

Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 15:26.

Hanna Snellman
puheenjohtaja

Maija Väättäminen
sihteeri

Kimmo Koivunen
pöytäkirjantarkastaja

Hanna Lahtinen
pöytäkirjantarkastaja